

Catalunya 3.0, una nació global des de la pluralitat

Vicent Partal

Periodista i director del diari electrònic independent *Vilaweb*

La idea que vull expressar amb la frase «Catalunya 3.0» l'entendran perfectament aquells de vostès que saben d'informàtica, que supose que són tots. Els programes i els sistemes operatius, quan es milloren una mica, els posen decimals per expressar públicament aquest canvi: 2.5.9, 2.5.10, 2.5.11. Però quan canvien de soca-rel passen de l'1.0 al 2.0 o al 3.0. En dir «Catalunya 3.0» vull expressar que tinc la impressió que estan canviant tantes coses que ja no ens convé millorar el sistema operatiu que tenim, sinó que l'hem de canviar de dalt a baix. Tindríem una Catalunya 1.0, falsa, inventada, mitològica, des de Guifré el Pilós fins a Jaume I (tan falsa, inventada i mitològica com la que s'inventen els espanyols, els portuguesos o els francesos en el seu cas), i hi ha una Catalunya 2.0, que podria començar amb la desfeta a Almansa i que duraria fins avui, on potser ja seria la Catalunya 2.7.14. La meva impressió és que no hem de fer la Catalunya 2.7.15, sinó que hem de canviar radicalment el nostre codi de funcionament i això ho expresse referint-me a la Catalunya 3.0. Per tant, proposaré, en codi obert, una reescriptura de la font del sistema operatiu sobre el qual treballlem. Només un matís: jo quan dic «Catalunya» dic «Països Catalans», tant m'hi fa. Des dels disset anys sóc un valencià pancatalanista i a aquestes alçades no pense canviar ni tinc massa ganes de discutir sobre això.

Crec que des de la meitat dels anys setanta, però molt acceleradament a partir dels noranta, s'està produint una revolució tecnològica que tots identifiquem molt clarament amb la revolució de les comunicacions, però que té molts altres components. Aquesta revolució està canviant radicalment la nostra manera de viure, sobretot per un fet, que és la velocitat: ara tot passa molt més de pressa. Entenc que aquesta revolució i el final de la guerra freda hagin permès un fenomen de trencament radical amb el passat en tot el planeta, fenomen que té el seu precedent en un

gran fenomen cultural, que varen ser les avantguardes a finals del segle XIX i principis del segle XX.

Allò que les avantguardes culturals ens varen proposar en aquesta època ha estat totalment tapat en termes polítics, econòmics i de comunicació per la duresa i la brutalitat del segle XX. Però la caiguda del mur de Berlín, la fi de la bipolarització i la revolució tecnològica han permès ara que algunes d'aquestes qüestions que els avantguardistes van plantejar siguin d'actualitat en termes polítics, econòmics i de comunicació. De sobte, a finals del segle XX i a principis del XXI, ens trobem empalmant amb aquelles avantguardes i intentant completar el treball que es va fer.

Jo sempre he cregut que les grans revolucions primer les intueixen els artistes, després els científics els donen un cert cos i, finalment, els polítics i la societat les apliquen. Si mirem el que van fer els avantguardistes, Joyce o Kafka en literatura, Schönberg o Stravinsky en música o Picasso o Kandinsky en pintura, convindrem que tenen en comú considerar que la realitat no és una cosa que hi ha aquí davant nostre, inalterable, sinó que la realitat la fabriquem nosaltres. Aquesta intuïció, i evidentment ara estic fent una mica de caricatura, els científics la van portar també més enllà del que era previsible, amb Einstein, però sobretot amb les teories quàntiques. El que ens vénen a dir al final les teories quàntiques és el que ens vénen a dir Picasso o Kafka: que la realitat no és tan inalterable com sembla, sinó que depèn d'uns factors, entre els quals, i principalment, quina siga la nostra consciència d'aquesta realitat. Normalment, el pas següent hauria estat que la política i la comunicació hagueren acceptat aquest canvi cultural, però, com deia abans, el segle XX és tremendament difícil. L'estalinisme, l'holocaust, el nazisme, dues guerres mundials, la por de l'holocaust atòmic, fan que tot quede completament colgat, pendent que, si donem un pas cap a una direcció o una altra, com a mínim no ens mate a ningú. Així ens trobem, per exemple, amb la invasió de l'illa de Grenada, en plena dècada dels vuitanta, que és un esdeveniment absolutament newtonià. La invasió americana de Grenada, una illa minúscula, fa que tot el món es moga a partir d'una petita peça del gran rellotge de la geopolítica: l'univers perfecte de Newton, oda de Simon Laplace, que no podria haver imaginat millor determinisme que el que va passar allà. En canvi, cau el mur de Berlín i, simbòlicament, s'acaba l'enfrontament bipolar.

Hi ha una revolució tecnològica imparabile que provoca, per exemple, l'aparició d'Internet i de sobte ens trobem amb aquest realitat, que és la que tenim nosaltres avui, desconcertant per a molta gent: sense ideologies globals, amb ideologies o amb fragments d'ideologies nascuts més aviat de l'enfocament de parcel·les (feminisme, ecologisme, moviment *hippy*, per exemple) o amb ideologies generades per fets. Quin

impacte no va tenir, per exemple, la imatge de la petita bola blava que és la terra, vista des de l'univers, des de l'Apolló?

Així, de sobte, descobrim que estem immersos en una etapa d'estupor ideològic i de desconcert. Ací què caram està passant? I encara: això que està passant en quina caixeta ho posem? Aquesta reacció és una reacció newtoniana que no fa front al gran canvi, que seria dir que potser no hi ha caixeta a on posar-ho, potser al que hem d'aspirar és a governar aquest caos d'una manera que siga més o menys raonable però sense pretendre la rigidesa del món anterior.

Estan passant coses colossals; per exemple, i sobretot, el desplaçament de poblacions humanes. Aquest fet per si sol ja altera totalment el món on vivim. De vegades, però, sembla que els nacionalistes voldríem que canviara tot però no el concepte de nació. I aquest és un discurs que no s'aguanta, perquè si tot canvia la nació també, i la nostra visió de la nació i del nacionalisme no pot ser la mateixa que era abans de produir-se aquest canvi.

Recordo que una de les experiències que em va impressionar molt en Internet va ser la primera volta que vaig parlar amb Germà Capdevila. Germà porta *Vilaweb* Buenos Aires i ell em va explicar la sensació quotidiana de tenir dues finestres a dues realitats: «quan obro la finestra sóc a Buenos Aires i quan obro l'ordinador sóc a Catalunya, i puc viure dues realitats completament diferents i viure-les sense problemes». Germà té engegada tot el dia Catalunya Informació per Internet i Ràdio Mitre a la ràdio. I pot compaginar perfectament les dues realitats. Aquesta és la típica història que ens agrada molt quan ens l'explica un català. Però per la mateixa regla de tres haurem d'acceptar que els alemanys que viuen a Mallorca puguen viure en alemany a l'illa i els senegalesos que viuen al Maresme puguen viure en ioruba o la llengua que els corresponga, i que, per tant, aquesta barreja enorme que s'ha produït no només ens pugui afavorir sinó que també en algun moment ens pugui causar algun problema.

I en aquest sentit em sembla que hem de començar a repensar la nació. La nació és un fenomen històric, no és perenne; en això supose que hi estem tots d'acord. La nació no ha existit sempre ni existirà sempre: és una categoria històrica en un moment determinat. El que sí que hi havia era comportaments col·lectius que pressentien, per dir-ho així, la nació. Quan el papa Borja, que era de Xàtiva o de Canals, va a Roma, el reben amb aquelles històries contra «i catalani». Aquest senyor era del Regne de València i ahora era «catalani». O millor dit: per això era «catalani». Vull dir que abans de les nacions hi havia unes prenacions, que en un moment determinat es transformen en nacions, i més tard ens inventem allò de l'estat nació, que no és res

més que un subterfugi per dir que aquells ho han aconseguit i nosaltres no. Els que són estat nació són les nacions que han aconseguit l'estat; els que només són nació són els que encara no l'han aconseguit, però no per manca de ganes. Ara, de sobte, i potser per primera vegada, aquest univers comença a estar en crisi, perquè moltes de les regles que ens han portat a fer de l'estat nació el model dominant de l'organització social es desfan. Allò que en diuen els estudiosos de la política internacional *el sistema westfalià* no s'aguanta per enlloc.

Avui en dia l'estat nació està perdent per sota i per dalt: per sota, perquè cada vegada ha de descentralitzar més, ha de deixar més marge de maniobra, i cada vegada li és més complicat, sobretot a partir de la nova allau emigrant, que no sap com interpretar-la; per dalt, perquè, vista la ineficàcia de tots els canvis globals que s'han produït, també han de canviar i de cedir, per exemple, en el nostre cas, en la Unió Europea, que és un fenomen bastant més important i innovador del que sembla. L'escola obligatòria, la xarxa de carreteres, el servei militar obligatori, el cos de funcionaris..., tot estava muntat per una idea de nació que ara de sobte resulta que no funciona, o que li costa tant de funcionar que es va tornant ineficaç.

Allí ells tenen un problema, però nosaltres en tenim un altre, que és que nosaltres encara no hem arribat a aquesta fase d'estat nació i, per tant, hem de decidir què fem: entrem en aquesta fase i intentem aconseguir ser-ho o ens plantejem ser la primera nació moderna d'Europa i mirem de ser creatius amb el nostre futur polític. Podem imaginar-nos aquest model nou de nació del segle XXI? Sabríem imaginar-nos com és, que té de diferent respecte al d'una nació del segle XIX o del segle XX i com s'ha d'articular amb l'entorn en què viu? Jo crec que sí que ho podem fer.

La nostra tradició ideològica ha passat per intentar imitar el model de l'estat nació, perquè aquest model havia estat, sens dubte, extraordinàriament eficaç. L'Estat francès és qui fabrica França. L'Estat espanyol és qui fabrica Espanya; Espanya no existeix abans que aparega l'Estat espanyol. El mecanisme de l'estat nació, amb tot el que té (escola obligatòria, servei militar, duanes, banderes, passaports, ferrocarrils, etc.), era una carta segura. Amb un estat es pot construir el que siga. Un lingala de Kinshasa no té res a veure amb un swahili de Kisangani i, en canvi, avui tots dos se senten congolenys i comparteixen, de debò, moltes coses, perquè hi ha un estat que va aplicant el corró. Però què passa si detectem que aquest estat està en crisi, si hi ha una realitat innovadora que fa que la societat siga radicalment diferent i espere solucions diferents? Podem imaginar-nos una manera de constituir-nos com a nació que no haja de passar necessàriament pel model antic? Crec que sí i crec que hem de construir una sèrie de trets contemporanis de construcció nacional.

El primer és la consolidació d'una voluntat de ser, la consciència per part de cada ciutadà individualment que vol ser alguna cosa nacionalment. Com que aquesta consciència no es crea de manera intuïtiva, necessita d'unes condicions prèvies. Per això és més fonamental que mai la creació d'un marc de comunicació nacional. Les nacions del futur les determinaran els diaris que llegeixen els seus ciutadans. Tindrem la mateixa moneda, tindrem els mateixos cotxes, menjarem la mateixa pizza als mateixos restaurants, beurem la mateixa cervesa, ens posarem la mateixa roba, molt probablement pagarem els mateixos impostos i, al final, la diferència que farà que uns pensem d'una manera i uns altres d'una altra serà l'àmbit de comunicació en el qual ens movem. El professor Gifreu ja va assenyalar la importància d'aquest fet fa molts anys.

Un segon tret és el marc nacional de consum, i aquí hem fet molt poca cosa fins ara. Crec que és necessari establir un marc nacional de consum en el qual determinats productes quotidians siguin diferents respecte als dels nostres veïns, ni que siga per l'etiqueta; la llengua és l'última duana. Construir un mercat nacional de consum, generar una diferenciació en els nostres hàbits de consum respecte als nostres veïns és un altre pas molt important.

Un tercer pas seria tenir una política de visibilitat externa, perquè no serveix de res ser una nació si els altres no et reconeixen com una nació. Faré una broma: els escocesos, a força de faldilles, whisky, gaites i jugar a lligues de futbol pròpies, més o menys tot el món els reconeix com una nació. Nosaltres hem de trobar elements de projecció exterior que ens reconeguen com a nació, perquè si no se'ns veu diferents des de fora no serem diferents a dins.

I el quart i últim, un acord social per crear una nació nova a partir de la nova emigració, crear una nova identitat on l'«actual» identitat catalana només siga una part, un subconjunt, de la nova identitat catalana.

Dit tot això, no vull dir que renunciem a l'Estat. Si els altres tenen un Estat nosaltres en podem tenir un de millor. Però el que vull dir és que crec que tenir un Estat ja no és suficient en aquest món en el qual vivim ara i que segurament podem ser tan eficaços no tenint-lo si tenim la resta de les coses. En aquest sentit, el fenomen de la immigració és essencial. Abans he apuntat, quan he parlat de l'exemple de Buenos Aires, algunes idees de la possibilitat que els nostres ciutadans visquin dues realitats o més sense massa problema. Hem d'acceptar aquest fet i, per tant, hauríem de fer una certa distinció entre la *nació mental* i el que en diríem la *nació cívica*, és a dir, aquell veí meu que és alemany, que està aquí perquè li agrada més el clima que fa i que treballa des d'aquí, continuarà tenint sempre com a nació mental la nació alemanya, però

necessitem, i ell segurament també ho necessita, arribar a un acord sobre una nació cívica i utilitària, que no siga virtual: la nació presencial, la nació de ciutadania. I aquí hi haurà una lluita: aquest senyor podrà ser de nació alemanya, però després veurem si cívicament serà de nació espanyola o catalana. I ací és on nosaltres hem d'actuar i fer-nos més atractius, perquè si no actuem serà de nació espanyola i a partir d'això ho tindrem tot realment molt complicat.

El tema de la immigració, doncs, és un tema molt important. Per sort, el nacionalisme català fa temps va formular aquesta teoria segons la qual és català qui viu i treballa a Catalunya, i això hauria d'haver evitat alguns problemes. Per desgràcia, però, tot i que són episodis molt puntuals, persones com Marta Ferrusola o Heribert Barrera han adoptat posicions que jo considere totalment condemnables i que em semblen a més molt perilloses per al conjunt del país.

Crec que aquesta voluntat que diu que qui vulga pot ser nacional amb independència de la sang, amb independència d'on naix o amb independència de quina és la seua cultura és una gran lliçó que podem donar a la resta d'Europa i és una de les nostres armes de futur, especialment si això ens ajuda i ens serveix perquè la nació catalana siga la primera nació realment mestissa d'Europa. I quan dic «realment mestissa» vull fer notar la trampa que a vegades se'ns fa. Tot sovint es confon voluntàriament mestissatge amb esclavitud. Quan se'ns diu «mestís» ben sovint se'ns està dient «abandoneu el que sou». I jo no parle d'aquest mestissatge. Jo el que estic dient és que en aquests moments aquest barri mateix on ara parlem és un barri ple de senyors d'origen pakistanès que són tan catalans com jo, i que tenen, en conseqüència, tant de dret com jo a definir què és la catalanitat.

Això implica que la nostra identitat futura ha de ser una identitat en la qual haurérem de cedir. I crec que això és bo i raonable. L'altre dia, a la vora de la Universitat Ramon Llull, que és on faig classes, vaig veure que hi havia una colla de nanos jugant a criquet. Si això enganxa i triomfa, aquell nano que estava jugant a criquet, pakistanès, potser d'ací a cent anys és l'equivalent al Joan Gamper. Joan Gamper era suís i jugava a un esport estrany, que era el futbol, però tots acceptem que avui en dia això del Barça sembla que és una peça clau de la nostra identitat. Per què no hem d'acceptar, doncs, la possibilitat que en un futur ho siga el criquet? Tan estranger és el criquet com el futbol.

Nosaltres tenim un temps biològic curt i això fa que pensem que qualsevol cosa que ha passat des de fa vint-i-cinc anys és nostra de sempre, i això no és veritat. La sardana té totes les arrels històriques que vulgueu, però és de fa cent o cent cinquanta anys, com a màxim.

Hem d'aconseguir que aquestes poblacions que vénen ací per quedar-se ens ajuden a construir la nova identitat i, per tant, hem de posar èmfasi en aquesta nova identitat, no en la 2.0, sinó en la 3.0. I si això comporta que el cuscús siga el plat nacional de Catalunya no veig on pot ser el problema. La cuina no és l'essencial, allò en què no podem transigir...

Em deixaran que ho explique amb una anècdota que em va impressionar molt. L'any 1994 vaig treballar en un diari canadenc, a Hamilton, i vivia en una casa que era propietat d'una encantadora senyora jueva. Ella vivia a Polònia, abans de l'època nazi, en un gueto. No havia vist en la seua vida un gentil, no sabia el que era; només havia vist jueus, i en canvi tenia una por terrible i més que justificada, com es va comprovar. Quan va arribar al Canadà hi va haver una anècdota que la va impactar i que la va convertir en canadenc, per sempre més. Un dissabte al matí es va vestir per anar a la sinagoga. Al gueto, un dissabte al matí no treballava ningú, i ella, en eixir al carrer, es va quedar sobtada que tothom treballava. Va passar per davant de la botiga on comprava cada dia i el botiguer, que evidentment estava treballant, li va dir: «bon sàbbat». No li va dir «bon dia» o «bon dissabte», li va dir «bon sàbbat». I allò per a aquella dona va significar entendre que podia ser canadenc sense renunciar a allò que era, perquè aquell senyor li estava acceptant la diferència també sense renunciar ell mateix a ser el que era.

Nosaltres necessitem ser un país de «bon sàbbat». Un país que siga capaç de dir: «escolteu, vosaltres jugueu a criquet? Doncs feu-ho, i sapiguen que farem el possible perquè sigueu campions». I alhora, en paral·lel, haurem de pactar unes regles de convivència que acceptem tots. I si podem hauríem d'intentar ser una majoria, autòctons i de fora, els qui acceptarem que aquest és un país que té una llengua com a llengua pròpia, com a llengua mare, que és l'únic país que la té i que, per tant, és una eina privilegiada com a instrument de convivència i de comunicació entre tots, perquè ens fa ser globals, ja que som diferents.

A partir de pactes com aquests haurem d'anar fent la nova nació. I, evidentment, també a partir d'explicar i entendre que hi ha una sèrie de coses que ací no es poden fer: l'ablació, per exemple, o el sotmetiment de la dona, o el treball infantil. Per bastir aquest diàleg ens cal l'àmbit de comunicació al qual em referia abans, però també més coses, sobretot un sistema d'ensenyament adequat.

En aquest moment històric l'escola ha de ser el gran fòrum on tot aquest procés es pose en marxa. Ha de ser el lloc que permeta als catalans de sempre entendre que els temps han canviat i que, per tant, hem de ser tan imaginatius i creatius com ho vam ser fa cent anys inventant-nos la sardana, la Mancomunitat o el Barça. I alhora

l'escola és el lloc que ha d'ensenyar als altres, als nous catalans, quin és el terreny de joc i quines són les coses que als vells catalans ens agraden i ens interessen.

Però tenim un gran problema, que és la degradació de l'ensenyament públic. La Constitució espanyola, una eina totalment inservible per a nosaltres en la situació actual, proclama l'existència de la doble via d'escolarització: la pública i la privada. De fet, el tema és més greu: la Constitució espanyola no diu enlloc que l'ensenyament és un servei públic. En aquest moment l'escola no és un servei públic: el telèfon sí, però l'escola no. És sorprenent, però és el que hi ha. En qualsevol cas, crec que el doble ensenyament (privat i públic) és una de les coses que hem de canviar. Amb la pressió d'haver de generar una nova identitat a partir de la població emigrada i la població pròpia i amb el problema de la introducció de les noves tecnologies i les desigualtats que això pot crear, crec que és necessari avançar cap a un servei d'educació únic, i públic, que garantisca un accés igual a l'educació per a tothom i que siga, evidentment, la prioritat en la inversió dels nostres governs. I qui diu escola diu educació, reglada i no reglada. Aquí hem d'invertir tots el diners que calga per aconseguir aquests objectius: generar una comunitat nova, evitar l'*apartheid* entre comunicats i no comunicats i establir una base de diàleg a partir de la qual generar un nou projecte de país.

Per finalitzar, tractaré dos temes més que han d'acabar de marcar un poc el mapa del que vull dir. Un és el tema dels Països Catalans. Amb aquest model de nació marcat pel consum, per la comunicació, per la creació d'una identitat nova, etc., hem de dir a on ens estem referint i fins a on hem d'arribar. I jo crec que, si durant molts anys els Països Catalans han sigut una aspiració o un anhel, ara són una necessitat, perquè si posem l'èmfasi en el fet que la construcció de la nació ve derivada d'activitats que també són econòmiques, és poc prudent conformar-se amb una nació de sis milions quan en tens una de dotze.

El tema és complex, sobretot a partir de la transició.

Ja ho he dit abans: jo sóc un català de València i admet la meua condició de minoritari, però crec que és evident que el problema de la unitat dels Països Catalans té el seu origen en el fet que el nacionalisme català mai ha estat de Països Catalans —que dit siga de passada, jo crec que és una demostració més que el nacionalisme català com a tal mai ha existit, és a dir, que continuem en l'etapa regionalista.

De manera continuada les expressions filosòfiques, teòriques i polítiques concretes del nacionalisme català sempre han oblidat el marc territorial dels Països Catalans, contràriament al que ha fet qualsevol altre nacionalisme europeu.

Ara, per exemple, tenim la sort de rebre per satèl·lit la televisió basca, i ells tenen la desgràcia, que és una sort per a nosaltres, que parlen més en castellà que en euske-

ra, i per tant els entenem. Doncs el dia de san Fermín, ETB obria el telenotícies en directe des de Pamplona, una comunitat autònoma des d'on no pot emetre legalment. I obria en directe parlant de la «nostra» gran festa, entrevistant l'alcalde de Pamplona amb tota normalitat i afirmant que els milions de visitants estrangers estaven encantats «amb la més bonica de les ciutats basques». Poden imaginar-se TV3 obrint des de València el dia de falles entrevistant Rita Barberà? Evidentment, a València hi hauria problemes, però el primer de tots és que això, des d'ací, resulta inimaginable.

En aquest sentit, molt sovint se'ns ha demanat als valencians i als mallorquins que fem prova de catalanitat quan els catalans d'ací dalt no la fan. Nosaltres hem d'estar dient sempre el que som, mentre que els d'aquí dalt mai han de fer res perquè allò siga realitat. Fins ara s'ha viscut així, però a partir d'ara ja no podem: si es vol construir una nació europea potent a partir d'aquestes bases comunicacionals de mercat, etc., ha de ser a partir dels Països Catalans, i després ja discutirem si la nació convivencial, territorial, catalana inclou o no el País Valencià, les Illes, la Catalunya Nord, Andorra, o si inclou Tarragona, que potser tampoc la hi inclou. Em sembla que hi haurà una àrea en la qual la potència de la quantitat de gent que se sent catalana serà suficient per imposar que la nació convivencial siga la catalana, però hem d'aconseguir que a la resta del país els altres tinguem dret a ser tractats com a catalans individualment, per bé que la nació convivencial siga l'espanyola, o la francesa...

Jo sóc d'un poble de deu mil habitants que es diu Bétera. D'aquests deu mil habitants uns cinc-cents o uns sis-cents es consideren catalans; la resta no. Evidentment, allà no imposarem que la nació convivencial siga la catalana, però segurament sí que podrem aconseguir que la nostra nació virtual siga la catalana i que se'ns respecte això i que els nostres fills puguin anar a una escola catalana i que arriben els llibres o que puguin veure la tele, etc.

Hem de jugar amb molta flexibilitat perquè la nació dels catalans i de les catalanes existirà allà on hi haja un català o una catalana que vulga ser nacional, siga a Nova York o siga a Benetússer. I a partir d'això, a més a més, intentarem que hi haja una part de la nació cívica que també siga catalana. Aquest territori serà el rovell de l'ou, el punt central on s'expressarà la catalanitat i on tothom, tota la resta de comunitats, acceptarà que ells són part de la nació convivencial catalana. A més, aquesta part haurà de fer de motor de la resta de nacions, dels qui viurem escampats en territoris on la nació convivencial siga una altra.

En aquest paper de catalitzador que hauria de fer el Principat respecte a la resta del país estem pitjor que mai: Lluís Llach i Maria del Mar Bonet baixaven a cantar a València cada dos per tres, a Els Pets els costa una barbaritat...

Vull remarcar un fet: quan algú renuncia al marc territorial renuncia també al marc mental. Quan algú renuncia al fet que la nació sigui completa admet que la nació és subsidiària i que al final acaba sent una part d'una altra cosa.

Un últim tema: la nació ha de ser còmoda. I aquesta és la gran arma que tenim. Durant la transició ser català era més còmode al Principat que ser espanyol i, per tant, la gent s'integrava sense problema. El nacionalisme, la nació, és un sentiment tremendament poderós. Recorde que vaig treballar a Pequín quan hi va haver la revolta de Tiananmen, i quan em van expulsar vaig anar a parar a Hong Kong, en el moment que es debatia la unió amb la Xina. Jo estava tremendament encuriolit per entendre per què aquesta gent volia ser xinesa, tenint en compte com els xinesos tractaven els seus propis súbdits, i ho vaig descobrir a la primera: volien ser xinesos perquè son xinesos, i la força de la nació tibava tant que fins i tot veient aquella massacre volien apuntar-s'hi.

Bé, sempre ens quedarà el recurs de ser xinesos, sempre ens quedarà el recurs de dir que som catalans i punt. Però si a més fem una nació còmoda, millor. Si fem la nació del «bon sàbbat», se'ns hi apuntaran amb molta més facilitat. Si fem una nació eficaç, equilibrada, amb uns nivells ecològics correctes, amb una bona Administració, amb una bona escola, una nació que no va perseguint la gent per les cantonades, que no té expresidents del Parlament que es dediquen a provocar una part de la població, etc., una nació en la qual algú que arriba amb una maleta diu «a mi em convé quedar-me aquí», aleshores haurem guanyat; i si no ho aconseguim, tindrem un problema molt més seriós encara per afegir.

Dilluns passat vaig estar en el judici contra el rector Arola a Tarragona. (Em deixaran dir de passada que em sembla increïble que encara puguem passar coses d'aquestes avui.) Era amb en Josep-Maria Terricabras i vàrem riure molt veient una situació que podria ser còmica. El jutjat estava tot ple i, de sobte, un senyor es va plantar allà enmig amb un foli i va dir, cridant, «dejen paso al funcionario». No va dir «déjenme paso», va dir «dejen paso al funcionario». És la caricatura perfecta del que hem d'evitar. No podem permetre'ns una societat on una persona es crega que és algú només perquè és un funcionari.